PAKET BİLGİ VEREREK ÖĞRETENDEN ÖĞRENMEYİ ÖĞRENMİŞ OLARAK ÖĞRENEN ÖĞRENCİYE KILAVUZLUK VE REHBERLİK YAPAN ÖĞRETMENE!..

Dr. Mustafa Çağrı ENGİN

yaz
yayınları

PAKET BİLGİ VEREREK ÖĞRETEN ÖĞRETMENDEN ÖĞRENMEYİ ÖĞRENMİŞ OLARAK ÖĞRENEN ÖĞRENCİYE KILAVUZLUK VE REHBERLİK YAPAN ÖĞRETMENE!..

Dr. Mustafa Çağrı ENGİN

yaz
yayınları
2026

yaz
yayınları

Paket Bilgi Vererek Öğreten Öğretmenden Öğrenmeyi Öğrenmiş Olarak Öğrenen Öğrenciye Kılavuzluk ve Rehberlik Yapan Öğretmene!..

Yazar: Dr. Mustafa Çağrı ENGİN

ORCID: 0000-0002-4825-2675

© YAZ Yayınları

Bu kitabın her türlü yayın hakkı Yaz Yayınları'na aittir, tüm hakları saklıdır. Kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 sayılı Kanun'un hükümlerine göre, kitabı yayınlayan firmanın önceden izni alınmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.

E_ISBN 978-625-5450-79-1

Ekim 2026 – Afyonkarahisar

Dizgi/Mizanpaj: YAZ Yayınları

Kapak Tasarım: YAZ Yayınları

YAZ Yayınları. Yayıncı Sertifika No: 73086

M.İhtisas OSB Mah. 4A Cad. No:3/3
İscehisar/AFYONKARAHİSAR

www.yazyayinlari.com

yazyayinlari@gmail.com

ÖNSÖZ

Bu kitap genel manada eğitim ve öğretim etkinliklerinin plânlanıp uygulanmasında karşılaşılma ihtimali olan sorunlar temelinde bir değerlendirme yapmak maksadıyla hazırlanmıştır. Bir toplumun kalkınmışlık düzeyi, o toplumun eğitim ve öğretim sistemiyle ilgili sorunlarını çömüş olma ve çözme düzeyiyle doğru orantılıdır. Eğitim sorunlarını çözememiş olan toplumların kalkınmaları ve ilerlemeleri mümkün olamamaktadır.

Sosyolojik olarak bakıldığı zaman her toplumu meydana getiren temel toplumsal kurumlar mevcuttur. Bu kurumların olmaması o toplumsal yapının toplum değil de sadece kalabalık şeklinde anlamsız bir birliktelik olacağı unutulmamalıdır. Devlet soyut kavramının somutlaşması ve görünür hale gelmesi de işte bu toplumsal kurumların varlığına işaret eder. Yasama, yürütme ve yargı erkleri de esasında bu çerçevedendir. Bu toplumsal kurumlar; eğitim, aile, siyaset, ekonomi, sağlık ve din kurumlarıdır.

Eğitim kurumu bu toplumsal kurumlar içerisinde çok belirleyici bir role sahiptir. Çünkü o toplumsal kurumların temel ihtiyacı olan kaliteli ve uzman insan kaynaklarını yetiştirir. O toplumsal kurumların işleyişini bu uzmanlar gerçekleştirirler. Eğer eğitim işini doğru yaparsa o kurumların işleyişinde muhtemel sorunlar ortaya çıkmaz. Bugün ülkemizin gündeminde

olan fon krizi de işte o kurumsal yapıların işleyişleri ile ilgili problemler temelinde ortaya çıkmıştır.

Eğitim ve öğretim etkinliklerinin esasında gençleri kültürleme olayıdır. BU çerçeveden verilmesi gereken değerler eğitimi tutum ve davranışlar açısından belirleyici parametreleri içermektedir ve başkalarıyla olan ilişkilerde ortaya çıkan ahlâk açısından da belirleyicidir. Eğitim ve öğretim yoluyla gençlerimiz kendi kültürlerini benimseyecek, edinecekler ve dönüp katkı sağlayarak geliştirip bütün insanlığa katkı sağlayacak medeniyet değerlerine dönüştüreceklerdir.

Dr. Mustafa Çağrı ENGİN

ÖZET

Bu çalışma, öğretmenlerimize eğitim ve öğretim süreçlerinin mevcut plân ve programlar temelinde uygulanmasında ve değerlendirilmesinde gelişen yeni paradigmalar bağlamında yeni ufuklar açacağına inanıldığı için yapılmıştır. Nitel bir çalışma olup, ver olan bilgi ve teknolojilerden yararlanılarak hazırlanmıştır. Eğitim, öğretim, öğrenme, birey ve toplum bağlamında çeşitli değerlendirmeler yapılmış ve aydınlatıcı önerilerde bulunulmuştur.

Çalışma aynı zamanda eğitim planlayıcılarına da ışık tutması düşüncesiyle hazırlanmıştır ve açık ve sade bir anlatımla değerli okuyucularımızın beğenilerine sunulmuştur. Eğitimde mizahın önemi büyültür ve öğretmenlerimize sınıf ortamında veya okul çerçevesinde öğrencilere karşı mizah yapma yeteneklerine de sahip olmalarının beklendiğini belirtmek için kitabın sonunda meşhur Teyo Pehlivanla önemli söyleşilerde bulunduk.

Dr. Mustafa Çağrı ENGİN

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ 1

2. ÖĞRENME.....1

3. ÖĞRENME ÜRÜNÜ OLMAYAN DAVRANIŞLAR 3

4. ÖĞRENME ÜRÜNÜ OLAN DAVRANIŞLAR 5

5. DAVRANIŞLARIN SINIFLANDIRILMASI.....7

5.1. Bilinçli Davranışlar.....7

5.2. Bilinçsiz Davranışlar.....8

5.3. Açık Davranışlar 8

5.4. Kapalı Davranışlar 8

5.5. Bilişsel Davranışlar.....8

5.6. Duyuşsal Davranışlar 9

5.7. Psikomotor Davranış 10

5.8. Alt Düzey Davranış 10

5.9. Üst Düzey Davranış 10

6. ÖĞRENME.....12

7. ÖĞRENME KAVRAMI VE ÖĞRENME KURAMLARI.....15

8. DAVRANIŞÇI ÖĞRENME KURAMLARI 15

9. BİLİŞSEL ÖĞRENME KURAMLARI 17

10. DUYUŞSAL ÖĞRENME KURAMLARI.....18

11. NÖROFİZYOLOJİK ÖĞRENME YAKLAŞIMI 18

12. ÖĞRENME VE BİREY OLGUSU 20

13. EĞİTİM VE ÖĞRETİM (şiir) 38

14. TEYO PEHLİVANLA SÖYLEŞİ.....40

YARARLANILAN VE YARARLANILABİLECEK KAYNAKLAR 43

ÖZGEÇMİŞ 46

"Bu kitapta yer alan bölümlerde kullanılan kaynakların, görüşlerin, bulguların, sonuçların, tablo, şekil, resim ve her türlü içeriğin sorumluluğu yazar veya yazarlarına ait olup ulusal ve uluslararası telif haklarına konu olabilecek mali ve hukuki sorumluluk da yazarlara aittir."

1. GİRİŞ

Sahip olduğu; tarih bilinci, tarih şuuru ve insanoğlunu yaratılmışların en şeref ve onurlusu yapan milli ve manevi değerlerin izdüşümü olan milli şuur ile geçmiş ve bugün, şimdi ve gelecek arasında anlamlı bağlar kurarak çocuklarımızı ve gençlerimizi geleceğimiz olarak görme feraset ve iradesine sahip, bu irade ve niyetle mensubu olmaktan gurur ve onur duyarak milletiyle övünen, bir elinde profesyonelce yürüttüğü mesleğiyle ilgili yeterlik alanlarını ifade eden en güncel ve mutlak doğruya en yakın değerde modern ve çağdaş eğitim - öğretim ve bilgi teknolojileri, diğer elinde benimseyip özümseyerek berraklaştırdığı ve daha anlaşılır hale getirip ayrım gözetmeksizin bütün insanlığa katkı sağlayacak medeniyet değerlerine dönüştürdüğü kadim milli, manevi ve kültürel değerler olan civanmert öğretmenlerimize sonsuz selam, sevgi ve saygılarımı iletiyorum.

2. ÖĞRENME

Genel olarak canlı ve özelde İnsan psikolojisi açısından değerlendirdiğimiz zaman, şu an itibariyle insanların ve canlıların eksiksiz ve tüm detaylarıyla nasıl öğrendiğini tam olarak açıklayamıyoruz. Her geçen gün

özellikle insanın nasıl öğrendiği ile ilgili olarak çok yoğun bir bilgi akışına muhatap oluyoruz. Geleneksel anlayış çerçevesinde ve literatürde ifade edilmeye çalışıldığı gibi, öğrenme; organizmanın tutum ve davranışlarında dirik ve canlı yaşantılar yoluyla meydana gelen ve bir ölçüde kalıcı olan gözlenebilir ve ölçülebilir değişikliklerdir. Bu tanımlamadan yola çıkıldığı zaman; * somut bir davranış değişikliğinin olması, * bu davranış değişikliğinin nispeten kalıcı olması yani benzer durumlarda muhtemelen aynı tepkilerin verilmesi, * bu davranış değişikliklerinin doğumla getirilmeyen ve doğum sonrası yaşantı, tecrübe ve deneyimlere bağlı olarak yani öğrenme ürünü olarak ortaya çıkması gerekir. BU tanımlamadan yola çıkıldığı zaman, daha baskın bir anlayış olarak edinilen öğrenmeye dayalı olarak ağırlıklı olarak bir davranış değişikliği söz konusudur. Halbuki daha anlamlı olan ise, edinilen öğrenmelerin işlenmesi ve kullanılmasıyla mutlak ve değişmez doğruya daha yakın değerde yeni bilgi üretme olayıdır. Diğeri bir yerde mevcudu koruma anlamını çağrıştırmakta ise de bu tanımlama tekamül adına gelişmeye de işaret etmektedir. Özellikle insan psikolojisinin insan davranışlarını incelemeye odaklandığı düşünüldüğünde, her bir davranışın da arka planında bir öğrenmenin olması gereğinden hareketle, insan psikolojisi

disiplin alanının aynı zamanda insan öğrenmesine de odaklanması gerekir. Organizmanın ortaya koyduğu davranışlar; öğrenme ürünü olmayan davranışlar, öğrenme ürünü olarak ortaya çıkan davranışlar olarak iki ana detay olarak değerlendirilmelidir.

3. ÖĞRENME ÜRÜNÜ OLMAYAN DAVRANIŞLAR

1. Doğumla beraber getirilen davranışlar: Bu tür davranışlar doğum sonrası gerçekleştirilen herhangi bir yaşantı, tecrübe ve deneyime bağlı olmadan ortaya konulan davranışlardır. İçgüdüler ve refleksler örnek olarak gösterilebilir. Refleksler bedenin korunmasıyla ilgili olarak istem dışı kendiliğinden çıkan davranışlardır. Ertelenebilir ancak kolay kolay yok edilemezler. İçgüdüler ise, ne ertelenebilir ve nede yok edilebilirler. Reflekslerin ertelenebilir olması kontrollü farkındalık olarak ifade edilebilir. Örneğin; direksiyonda olan bir sürücünün camın dışından cama doğru gelen ve vuran bir kelebeği fark eder etmez başını yana kaydırması bir koruma refleksidir. Ancak düşünüldüğünde kelebeğin camı delip sürücüye çarpması söz konusu olmadığını farkına varan sürücü hemen ardından başka bir kelebeğe karşı aynı tepkiyi

göstermez. Yada yanında bu durumu bir korkaklık göstergesi olarak görmesinden hoşlanmadığı zaman da hemen peşi sıra tekrarlayan duruma karşı aynı korku ve savunma refleksini göstermez. Ancak aradan biraz zaman geçip unutma olduğunda ise aynı duruma yine aynı refleksif davranışı istem dışı olarak gösterebilir. Bu durum denildiği gibi kontrollü bir farkındalık durumudur. Göçmen kuşların zamanı geldiğinde göç etmelerini engellemek pek mümkün değildir. Belki göçmen kuşların göç etmelerini sağlayan ve onları bu yolculuğa mecbur bırakan koşullar değiştirildiği zaman durum değişebilir mi diye bakılabilir. İçgüdüler zaman ve mekân bağımlıdır. Göçmen kuşlar yeri /durumu ve zamanı geldiğinde göç etmeyi kendilerinden kaynaklı olarak erteleyemeyecekleri gibi, arılarda bal yapmayı kendiliklerinden engelleyemez. İçgüdüler oldukça karmaşık türe özgü yapılardır. Edimsel davranışlar gibi belli bir uyarıcının olmadığı varsayılmaktadır.

2. Geçici davranışlar: Bu tür davranışlarda herhangi bir öğrenme sonucunda ortaya çıkan davranışlar olmaktan öte bazen uyuşturucu, narkoz, alkol ve herhangi bir hastalığa bağlı olarak oryaya çıkan davranışlardır. Bu tür davranışların ortaya çıkmasını sağlayan değişkenler

ortadan kalktığında o davranışlarda kaybolur. Burada da bu tür davranışların reflekslerde olduğu gibi ertelenebilip ertelenemeyeceği üzerinde çalışmalar yapılabilir. Refleksler içgüdülere nazaran daha basit davranışlardır. Mutlaka bir uyarıcısı vardır. İçgüdüler gibi türe özgü davranışlar değildir.

3. Büyüme, sakatlanma ve olgunlaşma sonucunda ortaya çıkan davranışlar: Çocukların vakti ve saati geldiğinde edimsel bir tepki olarak ortaya koydukları yürüme durumudur. Bilindiği gibi olgunlaşma öğrenme ürünü değildir ancak, öğrenmeye etkisi vardır. Olgunlaşan bir çocuk daha iyi öğrenebilir ancak öğrenen bir çocuk daha fazla olgunlaşamaz. Çünkü olgunlaşma bir fizyolojik ve biyolojik bir durumdur.

4. ÖĞRENME ÜRÜNÜ OLAN DAVRANIŞLAR

1. Sonradan kazanılan davranışlar: Bu davranışlar öz olarak bir kültürleme olayı olarak ta değerlendirilebilir. Kültür; doğumla getirilmeyen, doğum sonrası edinilen öğrenmeler bağlamında insanların elinden, emeğinden, alın terinden ve göz nurundan ortaya koyduğu maddi ve manevi her şeydir. Bilindiği gibi eğitim ve kültür zaman zaman aynı manada kullanılmaktadır ve biz eğitime bir

kasıtlı kültürleme olarak bakıyoruz. Kültür ve medeniyet arasında sıkı ve birbirini var eden değerler olarak mecburi bir ilişki bulunur. Medeniyetin çalışma alanı kültürdür. Kısacası medeniyetin kaynağı kültürdür. Esasında eğitim ve öğretim yoluyla gençlerimizi toplumsal miras olan ve yüzyılların ardından süzüle süzüle, arına arına, berraklaşa berraklaşa gelen kültürel değerlerimizi benimsemelerini, dönüp ona katkı sağlayarak ve bilim ve teknolojideki gelişmelere paralel olarak geliştirip daha evrensel bir boyuta taşıyıp, bütün insanlığa katkı sağlayabilecek medeniyet değerlerine dönüştürmelerini sağlamamız gerekir. Eğitiminde esas misyonlarından birisi de bu olmalıdır. Kültürel çerçeveden bakıldığı zaman, kültürle medeniyet arasındaki ilişki; ahlâk ve etik değerler arasındaki ilişkiye benzer. Ahlâk yerel ve millidir. Ama etik ise medeniyet gibi evrenseldir. Etiğin çalışma alanı da ahlâktır. Ahlâk başkalarıyla olan ilişkilerde ortaya çıkar. Kültürlenme ve öğrenme yoluyla ortaya çıkan davranışlar arasında istenen ve beklenen davranışlar olduğu gibi, istenmeyen ve beklenmedik davranışlarda ortaya çıkabilir. Eğitim bilimlerinde bu duruma da entropi denilmektedir. Burada çok önemli bir detaya da vurgu yapmak gerekir. Unutulmamalıdır ki; yanlış olarak edinilen bir öğrenmenin

silinmesi ve değiştirilmesi, en başından doğru olanının öğrenmesinden çok daha fazla zor ve maliyetlidir.

5. DAVRANIŞLARIN SINIFLANDIRILMASI

5.1. Bilinçli Davranışlar: İnsanların başından sonuna kadar kendi irade ve potansiyeli ile yönetebildiği yani kontrol edebildiği davranışlardır. Bu süreci şöyle canlandırabiliriz; insan canlısı algıda seçicidir. Bilinçli bir davranış için kişi önce dışarıdan gelen uyarıcıları duyu organlarını kullanarak duyusal kayda alır. Duyusal kayda alınan uyarıcılarla ilgili olarak öğrenme sürecinin devam etmesi için işlem yapma süresi ok uzun değildir. Daha sonra belirtildiği gibi, kişi algıda seçiciliğini kullanarak duyusal kayıttaki uyarıcılardan birisini alır ve onu çalışan geçici belleğe taşır. Orada o alanla ve sorunla ilgili daha önceden edinilen giriş davranışlarını yani ön öğrenmeleri kalıcı bellekten oraya taşıyarak o bildikleriyle bu yeni bilmek istediklerini yeniden işleme tabi tutarak bir önceki bilgi düzeyini daha ileriye taşıyıp yeni bir bilgi düzeyi oluşturur yani öğrenmiş olur. Edinilen öğrenme kalıcı bellekte depolanır ve kişinin bu bilgi çerçevesinde çözeceği problem ile ilgili nelerin ve nasıl yapılacağı konusunda yöntem ve tekniklerin belirlenmesini ve uygulanmasını

sağlayacak karar mekanizmaları çalıştırılır. Böylece edinilen öğrenmelerin somut, ölçümlenebilir ve gözlemlenebilir davranışlara dönüştürülmesi de sağlanmış olur. Eğer süreç böyle çalıştırılırsa, her ne olursa olsun bir pişmanlık oluşmaması gerekir.

5.2. Bilinçsiz Davranışlar: Bunlar esas olarak öğrenme ürünü olarak sayılmayan davranış gurubundandır. İnsanların bilinçli olarak kontrol edemedikleri ve istem dışı otomatik olarak ortaya çıkan davranışlardır. Refleksler, güdüler, ateşli hastalıklar ve alkol-uyuşturucuya bağlı olarak ortaya çıkan davranışlardır

5.3. Açık Davranışlar: Bu tür davranışlar aslında başkalarının model alınmasıyla ve gözlemlenebilen türdeki davranışlardır. Bu tür davranışların doğrudan gözlemlenmesi söz konusudur.

5.4. Kapalı Davranışlar: Bu tür davranışların doğrudan gözlemlenmesi pek mümkün değildir ve belki de uyarıcıları içsel kaynaklıdır. Bu süreçlerde bilinçaltı önemli bir değişkendir. Bu davranışlara genel olarak içsel öğrenmeler olarak ta bakılmaktadır.

5.5. Bilişsel Davranış: Organizmanın kendi doğası ve fıtratı temelinde zihinsel faaliyetlere bağlı olarak

gerçekleşen belleme ve kavrama süreçlerini işaret eder. Bilinçli öğrenmeleri de içerisine alan bu davranış temelinde öğrenme kuramlarından bilişsel öğrenme kuramına dayandığı söylenebilir. Çünkü bilişsel öğrenme kuramlarında öğrenmenin zihinsel faaliyetler temelinde gerçekleştiğini iddia eden bir yaklaşımdır. İnsan canlısının üç teme boyuttan bilgi edindiği yani öğrendiğini biliyoruz. Bunlar; bilişsel öğrenme, duyuşsal öğrenme ve psikomotor öğrenmedir. Bilişsel öğrenmede salt bilgi değerleri, ilkeler genellemeler ve kavramlar öğrenilir. Ancak esas olanın edinilen öğrenmelerin kullanılmasıyla yeni bilgi teknolojilerine ulaşılması hedeflenmelidir. Diğer türlü ezberden öteye gidemez.

5.6. Duyuşsal Davranış: Bu davranış türünü daha iyi anlayabilmek için duyuşsal öğrenmeye bakmak gerekir. Çünkü duyuşsal öğrenmeye dayalı olarak ortaya konulan davranışlar psikoloji temellidir. Korku, kaygı, heyecan, inanç, mutlu olma, stres bu çerçevedendir. Eğitim ve öğretim sistemimizin en temel sorunlarının başında, işte bu duyuşsal davranışlar temelinde duyuşsal öğrenme yani daha anlaşılır bir ifadeyle değerler eğitimidir. Hak, adalet, vatan, millet bayrak, yardımseverlik, doğruluk, yanlış, güzel, çirkin gibi kavramlar önemlidir. Günümüzde bir

değerler erozyonundan bahsediliyorsa, bu konu üzerinde daha fazla düşünülmelidir.

5.7. Psikomotor Davranış: Bedenimiz ve bedenimizin organlarından daha fazla istifade edebilmek için bedenimizi kullanma bilgilerinden ve o bilgilere dayalı olarak ortaya konulan davranışlardan oluşur. Şu noktanın asla unutulmaması gerekir ki; burada tanımlamaya çalıştığımız davranış biçimlerinin arka plânındaki öğrenmelerin birbirini doğrudan ve dolaylı olarak desteklediği ve tamamladığı unutulmamalıdır. İnsan bir dengeler bütünüdür. Ona yaklaşırken onun burada ifade edilen boyutları arasındaki dengenin bozulmaması gerekir. Eğer o denge bozulursa, onu kaybederiz ve geri döndürülmesi çok daha zor ve maliyetli olacaktır.

5.8. Alt Düzey Davranış: En alt düzeyde günlük yaşam bilgilerinden oluşan asgari davranış örüntüleridir. Beslenme, korunma, barınma ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili davranışlar söz konusudur.

5.9. Üst Düzey Davranış: Karmaşık zihinsel faaliyetleri de içerisine alan bir düşünme becerisine dayalı olarak ortaya konulan davranış biçimidir. Nede-sonuç bağlantısı ve bunlara bağlı olarak düşünme, yordama ve

analitik değerlendirmelere dayalı davranış özelliğini ifade eder.

Ast ve üst düzey davranışları değerlendirirken, berrak ve bulanık zihinsel faaliyetlere de vurgu yapmak gerekir. Berrak zihinsel faaliyetler içerisinde olan bir şahsın nerede, ne zaman ve hangi olay ve etki karşısında ortalama nasıl bir tepki verebileceği hesaplanabilir. Ancak günümüzün çok karmaşık ve sonuçları tahmin edilmesi ve bu sonuçların olası sebeplere dayandırılması kolay olamaz. Bunu anlamak ve karmaşık olayların sebeplerini ve sonuçların gerçekten anlayabilmek ve gereken tedbirleri yerinde ve zamanında alıp sonuçların daha istendik ve beklendik olmasını sağlayabilmek için karmaşık zihinsel faaliyetlere ihtiyaç vardır. Burada önemli olan; beyazın içerisindeki çıplak gözle görünmeyen diğer sıcak ve soğuk renklerin de varlığının farkında olmak ve tanımlamayı da ona göre yapmaktır. Alt düzey düşünme becerilerinde daha çok ….nedir? sorusu ön plândadır. Ancak üst düzey düşünme becerilerine dayalı olarak ortaya konulan davranışlar temelin de en çok sorulan soru; .. neden?,… niçin?, …. nasıl? Sorularıdır.

6. ÖĞRENME

Günümüzde insan öğrenmesinin en ince detaylarıyla ve tam olarak nasıl gerçekleştiği üzerinde özellikle öğrenme kuramları temelinde birbirlerini çeşitli açılardan desteklese de, oldukça farklı görüşler bulunmaktadır. İnsanın fiziksel, sosyal, kültürel, ekonomik ve doğal çevreye uyumunu kolaylaştıracak, karşılaşabileceği sorunların üstesinden gelebilmesini sağlayabilecek, yaratılış fıtratının gereği beklenti, arzu ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek bilgi ve donanıma sahip olmasını sağlayacak bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilere sahip olmasını sağlayabilecek yaşantı, tecrübe ve deneyimlerdir. Şüphe yok ki bütün bu kazanımların edinilebilmesi için insanın doğumla getirmiş olması gereken bazı mekanizmaların da olması kaçınılmazdır. Bilindiği gibi felsefe varlık, bilgi ve değerler üzerinde çalışır. Kısacası bu problem alanlarını temellendirmeye çalışır. Ancak bilimsel yöntem ve teknikleri kullanmaz ve bağımsız bir bilim alanı olarak kendi araştırma yöntem ve tekniklerini kullanır. Önce düşünsel süreçlerde temele bir düşünsel önerme koyar ve o ana düşünsel önermeyi destekleyen tali önermeler geliştirir. Böylece problemi düşünsel süreçlerde temellendirmeye ve çözmeye çalışır. Bilimle eşgüdümlü olarak çalışır ve ucu açık sorularla

düşünceleri harekete geçirir. Felsefe açısından verilen cevapların bir anlamı olmaz. Çünkü her bir cevap sadece vereni bağlar. Yani özneldir ve nesneli karşılayamaz. Bilim ise felsefenin sorduğu sorulardan veya iddialarından birisini alır ve bilimsel yöntem ve teknikleri kullanarak spekülasyona meydan vermeden ve sebep sonuç temelinde cevaplamaya çalışır. İşte burada felsefe bilimin ortaya koyduğu verilerden de yararlanarak yeniden bir ana önerme geliştirip aynı süreçleri işletir. Dolayısıyla bilimsiz felsefe olmaz ve felsefesiz de bilim olmaz. Birisi olmadan diğer kör ve diğeri olmadan da o topal olur. İnsanoğlu doğumla getirilen ve hayvanlarda ortaya çıkan içgüdülere benze güdülerle hareket etmez ve edemez. Akıl ona fırsat vermez. İşte felsefe M.Ö. 4000'li ve 5000'li yıllarda skolastik felsefe olan idealizm temelinde varlık sorununu çözmek için ortaya attığı iddiası; varlığın özünün zihinsel olduğu varsayımıdır. Bu varsayıma göre; insanoğlu dünyaya gelirken kendisine mutlak akıl ve irade tarafından aklı verilmiştir. Varlığın özü eğer aranacaksa zihinde aranmalıdır. İnsanoğlunun varlığını sürdürebilmesi için ihtiyacı olan bilgiler kendisine verilmiş ve hepsinin insan zihninde şifreleri vardır. Ona düşen aklına yönelmesi ve o şifrelere ulaşarak gitmek istediği yere gidebilir. Şeklinde iddialar vardır. Aynı zamanda varlığın özünün başka

yerlerde aranmasının doğru olmadığı ve etrafımızda olan her bir varlık ve nesnenin ölümlü olduğu ve ölümlüden öz olamayacağı, özün aslında ölümsüz olması gerektiği ve bu yüzden gerçekliğin etrafımızdaki gölgeler aleminde değil, ölümsüz olan idealar aleminde aranmasını önerir. Dolayısıyla insanın düşünen, değerlendiren, çıkarımlarda bulunan, çevreye uyum sürecinde daha başarılı olmaya çalışan bir canlı olduğu vurgulanmaktadır. O halde öğrenme temel insan ihtiyacı olarak ilk yaratılıştan itibaren ortaya çıkmıştır (Selçuk, 1999, 95). Öğrenmede esas olanın edinilen öğrenmelere dayalı olarak yeni ve daha güncel, mutlak ve değişmez doğruya daha yakın değerde bilgi üretmek yani edinilen öğrenmeleri ürüne ve teknolojiye dönüştürmektir. İçerisinde bulunduğumuz dünya düzeninde bunu yapanların sahip oldukları imkân ve fırsatlarla beraber, dünyaya yeniden düzen vermeye çalıştıkları ve bunu başaramayıp atlayanların ise nasıl o zorbaların kurbanları olduğuna şahit oluyoruz. Çeşitli açılardan bakıldığı zaman, öğrenmenin canlı ve dinamik bir süreç olduğu ve aynı zamanda bu sürece bağlı olarak birtakım beklentilerin gerçekleştiği sonuç anlamına da geldiği söylenebilir. Bu açıdan bu sürecin canlı ve dirik bir eylem olarak devam ettirilmesi zorunludur (Topses, 2016).

7. ÖĞRENME KAVRAMI VE ÖĞRENME KURAMLARI

Daha öncede ifade edildiği gibi insan öğrenmesinin tam olarak nasıl gerçekleştiğini henüz tam olarak detaylandıramıyoruz. Dolayısıyla bu sürecin daha iyi anlaşılabilmesi için birtakım öğrenme kuram ve yaklaşımları geliştirilmiştir. Aslında bütün disiplin alanlarının bu şekilde kuramsal boyutları vardır. Bunun böyle olmasının gereğini bilim ve felsefe arasındaki ilişkiyi değerlendirerek daha iyi anlayabiliriz. Esasında içerisinde bulunduğumuz evren içerisinde şu ana kadar insanlık mutlak ve değişmez doğrunun bilgisine henüz ulaşmış değildir. Eğer öyle olmuş olsaydı herhalde artık dünya yaşanmaz bir hal alırdı diyebiliriz. Çabamız işte o değişmez ve mutlak doğruya daha yakın değerde bilgi teknolojilerine ulaşmak olmalıdır. Psikoloji bağımsız bir disiplin alanı olaya başlaması yaklaşık 100-150 yıllık bir geçmişe sahip olduğu varsayılıyor. Dolayısıyla bu alanda daha çok çalışılması gerekmektedir.

8. DAVRANIŞÇI ÖĞRENME KURAMLARI

Bu öğrenme kuramı özellikle yapısalcılığa ve işlevselciliğe karşı olan öğrenme psikologları tarafından

geliştirilmiştir. Burada ortaya konulan mantık; zihinsel faaliyetlerin ölçülüp gözlenemediğinden dolayı öğrenmeyi tam olarak açıklayamayacağı iddia edilerek bunun yerine insan öğrenmesinin daha somut ve ölçümlenebilir davranışlar yoluyla açıklanabileceği varsayımı savunulmuştur. Davranışçı öğrenme kuramcıları arasında en önemlilerinden birisi de Watson ve Pavlov'dur. Bu kuramcılara göre; insan öğrenmesi ona gönderilen bir uyarıcı ve onunda ona verdiği tepki arasındaki süreçlerde gerçekleşir. Pavlov'un köpeklerle yaptığı deneyinde klasik koşullanma üzerinde durmuş ve köpeklerin koşulsuz uyarıcılara verdikleri koşulsuz tepkilerden yola çıkarak, koşulsuz uyarıcıları koşulluya ve koşulsuz tepkileri de öğrenme olarak saydığı koşullu tepkilere dönüştürrmeye çalışmış ve aslında insanın da böyle öğrendiğini savunmuştur. Bu kurama göre insan ve hayvanların öğrenmesi aynıdır. Bu yaklaşım aslında skolastik felsefeye dayanmaktadır. Burada yaparak ve yaşayarak öğrenme önemlidir. Hemen hemen her türlü öğrenmede önemli olan ödül ve pekiştireçler burada da önemlidir. Pavlov'un öncülük ettiği kuram klasik koşullanma olarak bilinir ve burada önce uyarıcı ve sonra istenen tepki yani onlara göre öğrenme ortaya çıkar. Bir diğer önemli kuram da edimsel koşullanmadır. Skiner 'in öncülük ettiği bu kuramda ise,

önce istenen davranış ve sonra ödül vardır. Burada organizmanın da bir çabası ve buna bağlı olarak edimsel yani kaynağı pek belli olmayan davranışlara bağlı öğrenmeler söz konusudur.

9. BİLİŞSEL ÖĞRENME KURAMLARI

Bu yaklaşım ve kurama göre ise, insan öğrenmesinin sadece somut ve ölçümlenebilir davranışlarla açıklanamayacağını ve mutlaka davranışların arka plânındaki zihinsel süreçlere bakılması gerektiği görüşü öne çıkmıştır. Öğrenmenin sadece uyarıcı – tepki bağıyla açıklanamayacağını ve bu işin çok daha kompleks ve karmaşık bir süreç olduğu düşünülmüştür. Dolayısıyla insan öğrenmesinin arka planında zihinsel süreçlerin olduğu ve davranışçıların iddia ettikleri davranışlar ise, zihinde edinilen öğrenmelerin en son dışa yansıyan somut ve gözlenip ölçümlenen boyutlarıdır. Dolayısıyla insan öğrenmesi açıklanmaya çalışılırken ancak bu sürecin bilişsel öğrenme ilkeleriyle açıklanabileceği varsayılmıştır (Wikibooks Contributors, 2009).

Bu durumu açıklarken çeşitli deneysel çalışmalar yapmışlar ve kısaca; duyusal kayıt, algıda seçiciliğe dayalı olarak seçme ve işleyen belleğe yani çalışan belleğe taşıma

ve orada kalıcı bellekten transfer edilen önceki öğrenmelerle işlem yapılıp öğrenme gerçekleştikten sonra kalıcı bellekte depolanma ve daha sonra da dışa yansıyan somut davranışlar olarak ortaya çıkmaktadır.

10. DUYUŞSAL ÖĞRENME KURAMI (YAKLAŞIMI)

Bu yaklaşıma göre öğrenme daha çok sonuçlarından yola çıkılarak açıklanabilir. Burada birazda hedefe dayalı programlara dönük bir anlayışın varlığı söz konusudur. Çünkü değerler eğitimi temelinde ahlâk gelişiminin önemsendiği görülmektedir. Duyuşsal öğrenme yaklaşımında öğrenmenin zihinsel sonuçları merkeze alınmış ve davranışçı yaklaşımda ise, öğrenmenin dışa yansıyan somut göstergeleri söz konusudur. Duyuşsal öğrenme yaklaşımında da öğrenme benlik ve ahlâk gelişimi temelinde temellendirilmeye çalışılmaktadır.

11. NÖROFİZYOLOJİK ÖĞRENME YAKLAŞIMI

BU anlayışa göre öğrenme süreçlerinde insan vücudundaki hücreler arasında bir etkileşim söz konusudur ve o zaman öğrenme ancak nöronlar arasındaki

elektro manyetik etkileşimler temelinde açıklanabilir. Bunlara göre öğrenme gerçekleşirken nöronlarda birtakım değişiklikler oluşur ve o nedenle öğrenme bu temelde açıklanmalıdır. Kısacası bu süreç bir biyokimyasal bir değişim sürecidir (Özden, 1999, 15-40. İnsan öğrenmesi ile ilgili olarak farklı bakış açılarıyla geliştirilen kuram ve yaklaşımlar hepsi bir arada ortaklaşa bir tanım geliştirmiş olsalar daha anlamlı ve anlaşılır olacaktı. Bu durumda bir kafa karışıklığının ortaya çıktığı düşünülebilir (Selçuk, 1999, 96). Aslında öğrenme konusu psikolojinin ilgi alanına giriyor. ; Öğrenme kuramları esas alındığında farklı birtakım anlayışları sergileseler de, her birinin içerisinde vurgulanmasa da diğerlerinin de olduğu görülmektedir. (Erden, Akman, 2003, 129-130). Bu perspektiften bakıldığı zaman, öğrenmeyi çalışan araştırmacıların öğrenme yaklaşım ve kuramları hakkında mutlaka bilgiye sahip olması gereklidir (Topses, 2016).

İnsan dediğimiz canlı; varlığı özünden önce gelen ve kendisine biçilen o yüksek değere ulaşabilmek için erdemli olma, ideal olma ve insanı kâmil olma çabası gösterir ve tam manasıyla insan olma özüne ulaşmaya çalışır. Bu süreç aslında tamda bir felsefi süreçtir. Varlığı, değerleri ve bilgiyi temellendirmeye çalışır. Aslımda doğumdan ölüme kadar geçen süreçte de bu problem alanlarıyla ilgili

bilgiden başka geriye bir şey de kalmamaktadır. İşte bu öze ulaşma çabası içerisine giren insan canlısına profesyonel düzeyde yardım ve destek sağlamak için eğitimciler devreye girerler. Çünkü bu kritik süreç tesadüflere bırakılamayacak kadar önemli ve hayatidir. Esas olarak öğrenme süreçleri başından sonuna kadar psikoloji temellidir ve öğrenmeyi angelleyen faktörler de yine aynı şekilde psikoloji eksenlidir (Probst, 2008).

12. ÖĞRENME VE BİREY OLGUSU

Birey özellikle Ortaçağ Avrupa'sında ortaya çıkmış ve daha çok isyan eden ve başkaldıran bir formata konumlanmıştır. O dönemlerde batı dünyasında özgürlükler noktasında büyük sıkıntılar yaşanmıştır. Dolayısıyla kraliyetin, kilisenin ve diğer otoritelerin baskısına maruz kalınmıştır. Bütün bu baskılardan kurtulabilmek için birey algısı ve olgusu ortaya çıkmıştır. Burada bireyin tüm bu olumsuzluklara karşı başkaldıran bir karakteri oluşmuştur. Ancak günümüzde birey; toplumları meydana getiren üyesi olunan toplumsal yapının anlamlı ve önemli bir parçası olarak sosyal ilişkilerde temel dayanakları oluşturmuştur ve bütün algı ve olgulara ilave olarak kendisine ait bir kişiliği de temsil

edebilmektedir (Acar, Demir, 1997, 39). Aslında birey kavramı insanın yaratılışı gereği özgür olma arzusunun da bir yansımasıdır. Günümüzde eğitim ve öğretim faaliyetlerinin bireysel farklılıkları temele alması da işte bu birey olgusunu güçlendirmektedir. Çünkü her insanın öğrenmesi kendine özeldir ve o özelden edinilen bilgilerde şahsa görelikler taşıyacaktır. Bu durumdan hareketle her öğrenciyi kendi potansiyelleri çerçevesinde özel, biricik, eşsiz ve benzersiz olarak kabul etmeliyiz ve ona göre öğrenme ve öğretme strateji, yöntem ve teknik kullanmalıyız. İşte o zaman öğrenmenin daha kalıcı ve izli olacağı anlaşılacaktır (Özbek, 2005, 70-75). Öğrenme sonucunda mutlaka beklendik veya beklenmedik bir davranış değişikliği meydana gelir. Çünkü edinilen öğrenmeler bunun ifadesi olarak davranışa dönüştürülmelidir. Öğrenme bireyin kendi yaşantısı, tecrübesi ve deneyimleri sonucunda oluşur. Yani birey aktif olarak bu süreçlerin katılımcısı olmalıdır. Öğrenme kalıcı ve izli olmalıdır. Bir anda kendini gösteren ancak daha sonra hiç olmayan durumlar öğrenme sayılmaz. Öğrenme elbette ki bütün canlılar için geçerlidir. Fakat insanoğlu kendisine verile zekâ boyutu ve diğer teknolojiler çerçevesinde diğer canlılara nazaran çok daha

derin boyutlarda öğrenir ve öğretir (Erden, Akman, 2003, 120-130).

İnsan davranışlarının öğrenme ürünü olmayan davranışlar hariç tamamı edinilmiş yaşantı, tecrübe ve deneyimler temellidir (Başaran, 2000, 129). Öğrenmenin esas olarak psikolojik temelli olduğu düşünüldüğü zaman, bu süreçte bilişsel, sosyal, psikolojik, dil ve düşünce, algı ve bellek, dikkat ve güdülenme gibi temel kavramlar ve yapılar arasında anlamlı bağlantıların olması kaçınılmazdır (Aydın, 2001, 1807).

Özellikle de okulöncesi dönem eğitim süreçleri ayrıca üzerinde durulması gereken önemli eğitim yaşantı, tecrübe ve deneyimleridir. İnsan canlısının var olduktan sonra kendini gerçekleştirme adına ve insan olma özüne ulaşma çabasının ve bu gelişimsel sürecin ana parametresi; akıl etme, aklını kullanma ve düşünerek akıl yürütmedir. Sonuç itibariyle de edinilen öğrenmeleri bildikleriyle değerlendirip işleyerek yeni bilgi üretme ve edinilen öğrenmeleri yeni ve hatta daha hassas teknolojilere dönüştürmek bu süreçlerin esasını oluşturur.

Nesnelci bilgi kuramına göre bilgi bilenden bağımsız olarak vardır ve bilen onu fark etmeden öncede vardır ve bilmese de varlığını devam ettirecektir. Ortaya

yoktan bir var ediş söz konusu değildir ve bütün mesele bir farkındalık olayıdır. Cenabı Allah'ın yüce kitabımız Kuranı Kerim'de belirttikleri gibi; "akıl edilmesi" ve aklın kullanılması istenmektedir. Biyolojik, sosyal, psikolojik ve kültürel bir varlık olan insanın; kendisine bahşedilen ve her bir insan için kendisine özel olan beden teknolojisi ölçeğinde kâinatın sahibi olan mutlak otorite ve mutlak aklın uzantısı ve temsilcisinin aklımız olabileceğini idrak etmek gerekir. Öyleyse en önemli eğitim meselemizin işte bu aklın geliştirilmesi, kullanılması ve böylece düşünsel süreçlerde varlık, bilgi ve değerleri öncelikli olarak zihinsel süreçlerde temellendirmek olacaktır.

Felsefenin temel sorgulama alanları olan bu üç temel problemin doğal olarak felsefenin sorgulama alanları olduğu unutulmamalıdır. Bu dinamik sürecin ortaya çıkardığı değerler boyutuyla hayal kurmayı da kapsayacağı bilinmektedir. Gerçekten hayal geleceğin tasarımıdır. Hayaller geçmişe yönelik değil, geleceğe dönük olarak kurulur. İşte bu noktada imkânsızı mümkün kılan felsefe olarak tanımlamaya çalıştığımız "Teyo Pehlivan felsefesi" çok önemlidir ve değerlendirildiği zaman, özellikle eğitim açısından anlamlı ve gerçekten üzerinde durulmasının gerekli olacağını belirtmek isterim. Çünkü Erzurum Hasankaleli olan ve post modern Don

Kişot olarak tanımlayabileceğim Teyo Pehlivan; önce bir hayal kurar, bu hayale kendisi de kesinlikle inanır ve bu hayal dünyasında (fıkrada) bir problem yaratır ve o problemi Teyo Pehlivan'a çözdürür. Problemin çözümü o an itibariyle her ne kadar **imkânsız** olsa da, ilerleyen zamanlarda **mümkün** olduğunu görüyoruz. Özellikle ülkemiz açısından bakıldığı zaman, eğitim sorunlarını çözme noktasında önemli mesafeler almış toplumlarla kıyaslanamayacak daha ağır sorunlarımızın olduğu ve bir türlü bu sorunları ortadan kaldıramadığımızı belirtmek gerekir. Şüphesiz devlet erkânı ve Sayın Milli Eğitim Bakanımız sorunları çözmek için elden geleni yapmaya koyulmuşlardır. Ancak bu sorunların çözümü için toplum olarak ta üzerimize düşen her görevi eksiksiz yerine getirmek zorundayız.

Eğitim ve öğretim süreçlerinin öğrenciler açısından en değerli kazanımlarından birisinin de yeni projeksiyon ve perspektifle ve geçmişten alınacak derslerle anın yaşantılarının yeniden biçimlendirilip değerlendirilmesiyle geleceğin tasarımı olan hayal dünyası olmalıdır. Üzülerek ifade etmek isterim ki; çağımızın gençlerinin adeta hayalleri kurumuştur. Yarını düşünemeyecek kadar sığ görüşlere sahiptirler. Bu bataklıktan mutlaka kurtulmak

zorundayız. Daha çok araştırmalı, okumalı ve deneyim sahibi olmak zorundayız. Bu sürecin bir diğer adı da daha öncede ifade edilmeye çalışıldığı gibi; edinilen öğrenmelerin kullanılmasıyla ve çoğunluğun üzerinde ittifak edeceği doğruya daha yakın değerde yeni bilimsel gerçekliklerin üretilmesidir. Elbette ki bu yeni değerler varlık, bilgi ve değerlerle ilgili olacaktır. Yada edinilen öğrenmelerin ürüne ve teknolojiye dönüştürülmesi denilebilir.

Günümüzde yapay zekâ konusunda çok ileri düzeyde çalışmalar yapılıyor ve gerçekten zamanımızı aşan boyutta sonuçlara ulaşılıyor. Ancak bana göre yapay zekâyı daha gerçekçi ölçekte insanileştiremeyen durum; yapay zekânın hayal dünyasının olmaması ve sadece kendisine efendileri tarafından verilen komut ve mesajları yerine getirdiğidir. İnsan canlısının yani her insanın öğrenmesinin ancak kendi parmak izi kadar kendisine özel olduğu düşünüldüğünde, bu özelden edinilen öğrenmelerin de kişiye özel boyutlar içerdiği anlaşılacaktır.

İnsanları birbirinden farklı kılan özelliklerin de, sahip olunan ve doğumla getirildiği düşünülen teknolojiler olduğu anlaşılmaktadır. Kâinatı belli bir düzen ve sistem boyutuyla yaratan Allah, insan canlısı dahil tüm canlıları

var ederken her bir nefsi orijinal, eşsiz ve benzersiz, kısacası fotokopisiz var etmiştir. Onun için diyoruz ki; geçmişte, şimdi ve gelecekte ne kadar insan varsa o kadar farklı felsefe (düşünme ve değerlendirip algılama) vardır.

Son zamanlarda insan psikolojisi alanında yapılan araştırmalarda, yapılandırmacı öğrenme süreci olarak tanımlanan yaklaşım, temelinde bireyin kendisinin sahip olduğu teknolojiler çerçevesinde kendisine göre öğrenebildiği, bu öğrenmelere dayalı olarak kişinin kendi dünyasını tanzim ettiği, böylece kendi edindiği bilgiyi kullanarak çoğunluğun üzerinde ittifak ettiği mutlak ve değişmez doğruya daha yakın değerde bilgi üretebildiği kabul edilmiştir. Dolayısıyla öğretmenlerimizin öğrencilerine paketlenmiş hazır bilgi vermeleri şeklinde bir öğretim strateji, yöntem ve tekniğin ifade etmeye çalıştığım sonuçları doğurmayacağı kabul edilmelidir. İnsan psikolojisi ve öğrenmenin doğası incelendiği zaman, eğitimin tanımından da anlaşılacağı gibi yapılandırmacı anlayışta da olduğu gibi kişi kendisi kendi yaşantı, tecrübe ve deneyimlerine dayalı olarak öğrenmelidir. Ancak o zaman kişi kendi edindiği öğrenmeleri etkili ve anlamlı bir biçimde ürüne ve teknolojiye dönüştürebileceği bilimsel bir gerçekliktir. Öğretmenin kendisinin edindiği bir bilgiyi

hazır ve paket bilgi olarak öğrencilere vermesi doğru olmadığı gibi, beklenen etkiyi de ortaya çıkaramadığı bilimsel araştırmaların ortaya koyabildiği temel bir gerçekliktir.

İşte bu detaylar çerçevesinde öğrencilerine paketlenmiş hazır bilgi veren öğretmen yerine, öğrenmeyi öğrenmiş olarak kendisi her türlü bilgi kaynağına ulaşarak öğrenen öğrenciye rehberlik ve kılavuzluk yapan öğretmene ulaşmak zorundayız. Yapılandırmacı yaklaşımda da iddia edildiği gibi, kişi kendisi öğrendiği zaman edindiği öğrenmeleri ürüne ve teknolojiye dönüştürebilmektedir. Başkaları tarafında verilen hazır bilginin bu sonucu oluşturamadığı yapılan çalışmalarla belirlenmiştir.

Aksi halde tüm yapılanlar ezberden öteye gidemeyecektir. Ezber tam bir öğrenme değildir. Eğer ezberlenen dünün, bugünün ve geleceğin değişmez ve mutlak doğrusunun bilgisi ise belki kabul edilebilir. Ancak bilindiği gibi özellikle müspet bilimler adına dünün, bugünün ve yarının değişmez ve mutlak doğrusunun bilgisine henüz insanlık ulaşamamıştır. Peşinden koşulanlar sadece çoğunluğun üzerinde ittifak ettiği ve o an itibariyle doğruya daha yakın olduğu düşünülen

bilgidir. Bu durumda öğrenmeyi de; edinilen ve o an itibariyle doğruya daha yakın olduğu düşünülen bilgiyi kullanarak, doğruya daha yakın değerde yeni ve güncel bilgi üretebilmek olduğu şekliyle tanımlamak doğru olacaktır. Bilgi bu çerçevede görecelidir ve bugün doğruya daha yakın, ancak yarın uzak olabilir.

Bu bakış açısıyla sürekli edindiği öğrenmeleri kullanarak yeni ve bir adım daha ilerde olan güncel bilgiyi üretebilen, kısacası edinilen öğrenmeleri teknolojiye dönüştürebilen ürün odaklı bir sisteme ihtiyaç vardır. Öğrenmeyi öğrenen ve yeni bilgi kaynaklarına kesbi yollarla (okuyup, araştırıp, ortaya çıkarıp yeni analiz ve sentezler yaparak bilgiye ulaşma) ulaşabilen, bu çerçevede ve dünyanın değişmeyen tek gerçeği olan değişimi yakalayarak kendini sürekli güncelleyebilen öğretmen adaylarını yetiştirmeliyiz.

Şu anda bu mantık ve akıl ile kendi sınırlı imkân ve fırsatlarıyla lisans eğitimi aldıktan sonra lisansüstü eğitim alma başarısını göstermiş öğretmen adaylarının mutlaka başka herhangi bir koşul veya seçmeye tabi olmadan, bu milletin geleceği olan çocuklarımızı yetiştirmelerine imkân ve fırsat verilmelidir. Bu öğretmen adaylarımız; 4 yıllık lisans eğitimi sonunda bilgideki görecelilik çerçevesinde

kendilerini mesleki ve bilimsel açılardan güncellemişlerdir. Amasız ve fakatsız olarak öğretmen kalitesinin artırılmasının en temel dayanağının lisansüstü düzeyde alınan eğitimde başarılı olarak diplomaya sahip olmaktır. **KPSS** sınavlarında geçmişte yaşanan vahim olaylar ve genelde ezbere dayanan bilişsel öğrenme alanının; ilkeler ve genellemeler bilgisiyle ve akabinde de güvenirlik ve geçerliği sürekli tartışılan mülakat sınavlarıyla atanmanın eğitimde beklenen kaliteyi getiremediği ortadadır. Eğitim sorunlarının çözülmesinin ana dayanağı bilimsel gerçekliklerden yola çıkmaktır. Birçok gelişmiş ülkede öğretmen olabilmek için yapılan devlet sınavları vardır ve bunun alternatifi de alınması gereken lisansüstü eğitimlerdir. Eğer insani olarak öğrenmenin ve yeni bilgi teknolojilerine ulaşmanın yolu bu ise, öncelikli olarak belirleyici kriter de bu olmalıdır.

Bu önerilerimi özellikle üst siyasi otoriteye, Milli Eğitim Bakanlığı ve genel Eğitim Yöneticilerimize sunmak istiyorum. Umarım değerlendirirler ve kesinlikle vakit geçirmeden ülkemiz ve milletimiz adına hayata geçirirler. Bu uygulamayla tüm öğretmenlerimize ve atanmak isteyen öğretmen adaylarımıza çok yüksek düzeyde bir motivasyon kazandırarak, kendilerini daha yeni ve doğruya daha yakın değerde bilgi, eğitim ve öğretim

teknolojileriyle kendilerini yenileme ve güncelleme imkân ve fırsatı verecektir. Bakanlık yetkililerimizle beraber sayın Bakanımızın rehberliğinde öğretmen yetiştirmede özlenen kalitenin yakalanması için gelişmiş toplumlarda örnekleri olan bu uygulamanın hayata geçirilmesi önemli olacaktır.

Ancak ne yazıktır ki, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde çalışan ve büyük zorluklarla yüksek lisans eğitimi alan öğretmenlerimize, bu çaba ve gayretin en azından bir karşılığı olsun diye "Uzman Öğretmen" olarak ödenen ücretlerdeki çok cüzi bir fark bile uygulamadan kaldırılmıştır. Halbuki üniversitelerimizde görev yapan öğretim üyelerinin unvanları karşılığı aldıkları ücretleri de farklıdır. Lisansüstü eğitim almış olan öğretmenlerimize yer değiştirmelerde verilen ek puanlarda ellerinden alınmıştır. Öğretmen sendikalarının öğretmen kalitesinin yükseltilmesi noktasında daha gerçekçi ve bilimsel ölçekte düşünmesi beklenir. Elbette ki lisansüstü eğitim alan bir öğretmenle almamış bir öğretmen arasında bir fark olmalıdır. Bu yeni durum öğretmenlerimizin lisansüstü eğitim almaları heves ve motivasyonlarını yok etmiştir. Bu yanlışın ortadan kaldırılması için saygıdeğer bakanlık yetkililerimizin mutlaka tedbir almaları, eğitim ve öğretim adına çok ama çok değerli ve önemli olacaktır.

Bahse konu sendikalara, en başında eğitim fakültesi mezunlarının KPSS gibi sınavlar olmadan Milli Eğitim Bakanlığına öğretmen olarak atandıkları dönemlerde sırf öğretmen olup atanmak için eğitim fakültelerini tercih eden öğretmen adaylarının belki de yasal olarak hak ettikleri atanmalarının yapılması için benzer şekilde dava açmalarını öneriyorum ve bekliyorum. Çünkü bu mantık ve elde edilmiş haklar çerçevesinde daha sonra uygulamaya konularak öğretmen olma kriteri olan KPSS ve mülakat sınavları daha sonra bu bölümleri tercih edecek olanları bağlamalıdır. Gerçekten de ortada elde edilmiş bir hakkın kaybı söz konusudur. Demokratik, sosyal bir hukuk devleti olan ülkemizde ve kuvvetler ayrılığı ilkesi çerçevesinde elde edilmiş bir hakkın kaybı söz konusu olmamalıdır. Ayrıca, bazı öğrenciler üniversitelerimizde kurumlar arası yatay geçişler çerçevesinde örneğin; işletme, iktisat ve kamu yönetimi, okulöncesi anabilim dallarından kriter bir KPSS puanına gerek olmadan atamalarının yapılmasından dolayı AGNO' larını 4 üzerinden hemen hemen 4 tutturarak Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalına yatay geçiş yapan farklı lisans öğrencilerinin bu yasal çerçevede bir hak kaybı iddiasında bulunularak atanma talepleri olabilir diye düşünüyorum.

Herhalde öğretmen sendikaları bu konuda da yasal mevzuatlarımıza uygun bir araştırma yapabilirler. Özellikle **PDR** mezunlarını gündeme getirmemin nedeni; eğitim ve öğretim sistemi olarak en başından en sonuna kadar hedeflenen başarıyı yakalamak için öğrencilerimize rehberlik ve psikolojik danışmanlık yapılması ve ancak bundan sonra daha etkili bir eğitim ve öğretim hizmetinin verilebilmesinin yolunun açılacağı unutulmamalıdır. İfade etmeye çalıştığım gibi, her insanın öğrenmesi onun parmak izi kadar ona özeldir. İşte bu özelden içeriye girilerek uygun öğretim/öğrenme strateji, yöntem ve tekniklerinin devreye sokulabilmesi için öğrencilerimizin tüm detay ve boyutlarıyla tanınması gerekir. Bu yaşamsal ve dinamik sürecin adı **rehberliktir**. Bugün ilk, orta ve lise (birinci ve ikinci kademe) okullarımız çerçevesinde öğrenci mevcudu oldukça fazla olan her okulumuzda ya yok, ya da bir veya iki **PDR**' ci bulunuyor. Maalesef köylerimizde bulunmuyor. Halbuki köylerimizde sadece öğrenciler için değil, ebeveynler için de rehberliğe ve hatta psikolojik danışmaya olağanüstü ihtiyaç vardır. Terör örgütleri kendilerine eleman devşirirken **Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık** hizmeti verilememiş ailelerin çocuklarını hedef seçiyorlar. Aile içi şiddet ve hatta cinsel şiddet konularında da çok önemli ve profesyonel düzeyde ciddi

çalışmalara ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Bu aileler, kendi çocuklarını bırakın ülkemizin ve milletimizin geleceği olarak görmeyi, kendi gelecekleri olarak bile göremiyorlar ve o çerçevede koruyucu ve kollayıcı bir özen gösteremiyorlar. Ancak bu görevi yerine getirmek ve bu hizmeti profesyonel düzeyde yürütebilecek **PDR** mezunlarının mutlaka atanmaları, bu profesyonel destek işini Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık olarak en sağlıklı bir şekilde yürütecek olan mezunlarımızın köyler dahil tüm okullara yeterli sayıda atanmaları sağlanmalıdır. Pandemi döneminde öğrenciler ve ebeveynlerin bu hizmetlerden yararlanmaları kaçınılmaz bir hal almıştır. Alanında veya özellikle Eğitim Bilimlerinde yüksek lisans ve aynı zamanda doktora eğitimini tamamlamış elemanların atanmaları için sayın yetkililerimize ve sayın Bakanımıza önerimi duyurmak istiyorum.

Bu düşünce ve değerlendirmeler ışığında göze çarpan ve tüm yenilikçi hamleleri olumsuz etkileyen en temel sorunun bilimin öngördüğü sezgiler ve aklın rehberliğinde kurumsallaşmadır. Sosyolojik açılardan bilindiği gibi, her toplum kendisini meydana getiren 6 temel toplumsal kurumdan oluşur. Bu kurumlar arasında diğer toplumsal kurumlara sağladığı katkılar boyutuyla en önemlisi eğitim kurumudur. Toplumsal yapının bir varlık

gerekçesi olan eğitim kurumunun gerektiği gibi bilimsel düzeyde kurumsallaşamaması durumunda, toplumsal yapının dejenere olacağı, diğer toplumsak kurumların en temel ihtiyaçları olan kaliteli, donanımlı ve uzman insan kaynaklarından mahrum kalacağı gözden uzak tutulmamalıdır. Eğer bir toplumda olması gereken bu sağlıklı girdilere kurumsal düzeyde sahip olunamamışsa, o toplumda toplumsal ilerleme ve bireysel gelişmeden bahsedilemez.

Küresel dünya ölçeğinde bir toplumsal değerlendirme ve analiz yapıldığı zaman, hep zalimlerle mazlumlar, zorbalarla kurbanlar ve tabiri caiz ise ağalarla marabalar olmuştur. Çünkü zalimlerin varlığı mazlumların var olmasına, zorbaların olması da kurbanların varlığına, ağaların saltanatının marabaların omuzları üzerine oturacaktır. Anlaşılan odur ki dün böyleydi, bugünde böyle ve eğer ders alınıp, eğitim kurumunun diğer toplumsal kurumlara sağladığı katkıları olması gerektiği gibi olamazsa, yarında böyle olacağı kaçınılmazdır. Ancak bu dirik ikilemler birbirini var ederken, hiç akla ve hayale getirilmeyen sonuç- ların da ortaya çıktığı anlaşılıyor. Böyle bir toplumsal yapının insanlığı uzun süre taşıyamayacağı, ağalık, zorbalık ve zalimliğin; uyarıcı ve tepki arasında

gerçekleşen süreçlerde öğrenmeyi tanımlayan davranışçı psikologların iddialarına karşı çıkan bilişselci öğrenme psikologlarının dediği gibi; bu süreç sadece etki ve o etkiye verilen tepki çerçevesinde değerlendirilemez.

Aynı zamanda o süreçlerde daha önce akla ve hayale getirilmeyen öğren- me ve buna bağlı tepkilerin de ortaya çıkabildiği anlaşılmaktadır. Zorbalar etkileyen ve uyaranlar olurken, kurbanlar ise etkilenen ve uyarılanlardır. Etkilenen ve uyarılanların belki de zaman ve mekan bağımlı olmadan çok çeşitli ve karmaşık boyutlarda bağımsız değişkenlerden/sebeplerden kaynaklana- bilecek olan tepki mekanizmaları devreye girer, en uygun zaman ve zeminde etkilenen ve uyarılan konumdan etkileyen ve uyaran konumuna geçer. İşte o zaman roller değişmiş olur, zorbalar kurban ve kurbanlar da gasp edilen hak ve hukuklarını kurtaranlar olmaya başlarlar. Bu rol değişimi bazılarını aynı ölçüde zalimleştirebilir de. Ancak kurban ve mazlumlar roller değiştiğinde onlar gibi zalimleşmez ve zulümden yana olmazlarsa, elbette ki Allah'ın şaşmaz adaleti olarak tekrar kurban durumuna düşmezler.

Daha önce de ifade etmeye çalıştığım gibi, bu yapı esasında doğal ve döngüsel bir süreçtir. Ama mutlaka

gerçekleşen bir süreçtir. Dün Hitler Almanya'sında Yahudiler zulme ve kadre uğramıştı, ama şu an Hitler Almanya'sı yok, Filistin ölçeğinde düşünülürse benzer rolleri üstlenen İsrail yönetimi ve devleti var. Ermenistan Karabağ' da 600 den fazla Azeri Türkü yaşlı ve çocuğu soykırıma uğratarak şahit etmişti. Aynı zalimliğini sürdürüp yine zulüm yap- maya başlarken; Azerbaycan tarafından hak ettikleri dersleri verilmiş, işgal edilen topraklar kurtarılmış ancak onlar gibi zalimlik ve zorbalık yapılmamış- tır. Bu durum da milletten millete, kültürden kültüre değişmektedir. Bir mil- letin geleceğinin kurtarılması için tam da bu noktada eğitim devreye girmeli, dış ve iç kaynaklı zalimlerin zorbalıklarını bertaraf edebilecek donanım ve yeterliğe sahip, tarihsel şuurla hareket eden, olay ve olguları tarih bilinciyle değerlendirip okuyabilen, akıl ve bilimi birleştirebilen nesilleri kadim kültü- rel değerlerle hemhal ederek yetiştirmeliyiz.

Bugün bu ezeli düşmanlarımızın adeta bizi bir ateş çemberine alma çaba ve terör örgütlerini kullanıp, onlardan medet ummaya başlayarak uygulama- ya koydukları senaryolar, istedikleri gibi işlememektedir. Çünkü değinmeye çalıştığım gibi roller ve güç dengeleri değişmeye başlamıştır. Hele bir de üret- tikleri savaş ve

diğer teknolojileri istedikleri fiyatlarla dışarıya satamadıkları ve uluslararası pazarlarını kaybettikleri zaman, gerçek çöküşleri başlamış olacaktır. S-400'ler meselesi de aslında buna örnek olabilir. F-35 projesinden çıkarılmış olmamızın gerekçesi S-400'ler değildir. O sadece işin bahanesi ol- muştur. Asıl kaygıları daha farklı ve düşmancadır. Ancak doğal döngüsel süreç çerçevesinde eğer Türkiye yürüttüğü milli savaş uçağı projesini başarıyla tamamlar ve en kısa sürede milli muharip savaş uçağını üretirse, F-35'ler Amerika'nın ve müttefiklerinin elinde patlayacaktır.

Artık kara görünmüş ve Amerika ve Batı emperyalizminin ülkemize karşı bir topyekun kuşatma senaryolarını devreye soktukları görülüyor. Çok ama çok stratejik planlamalar yapılarak durum değerlendirilmeli ve onlara yeni hamle fırsatları vermeden, kendi hamlelerimizi yapmalıyız. Bu hamlelerin en başında geleceğe dönük yeni nesilleri bu bilinç ve tarih şuuruyla yetiştirme- liyiz. Aynı zamanda siyasi olarak karar alıcıların mutlaka özellikle Rusya ve Çin'le ortak menfaatler çerçevesinde çok daha etkili ve sonuç alıcı ilişkiler geliştirmeleri hayati bir önem taşıyor. Çin ile geliştirilecek ilişkiler içerisin- de elbette ki doğu Türkistan meselesi de önemli bir yer tutacaktır. Rusya'dan S-400'lerin devamı alınmalı, daha ilerisi için

ortak S-500 üretim faaliyetleri konuşulmalı ve F-35'lerden daha performansı yüksek olan Rus savaş uçaklarının alımı masaya yatırılmalıdır.

13. EĞİTİM VE ÖĞRETİM

Eğitim ve öğretim hizmetlerin başıdır
Her bir şahsiyetin göz üstünde kaşıdır
Fakirin fukaranın öz ekmeğidir aşıdır
Eğitim olmadan insan özüne ulaşmaz

Okuma yazma bilmeyen cahilin karası
Olur alemin ibreti dünyanın maskarası
Ortalığı kırar geçirir cehalet yaygarası
Yanar yanmaya duman köze bulaşmaz

Cehalet yılandır ya sokar yada sokturur
Acımayıp insanlara velveleyi okutturur
Çürümüş iplerle hayal sepeti dokutturur
Hayal sepetiyle hiç gerçekler taşınamaz

Hayvanlara yazık olur eşekler gibi anırır
Emir verir veya alır okumadan yazdırır
Dayanılması zordur ham öfkeyi azdırır
Ne uzlaşmaya ve nede barışa yanaşmaz

Ön görü kalmamış yarın dersin çok uzak
Etrafa baksana kurulu tuzak üstüne tuzak
Hep kayıplardasın elinde kalmamış erzak
Teste dayalı sınavlar ile sistem kurulmaz

Çocuklar kendilerini iyi ifade edemiyorlar
Sorumluluk alıp yeni fikirler üretemiyorlar
Sorunlarını çözebilmek için diretemiyorlar
Akış yönü olmazsa bulanık sular durulmaz

Seçenekler hep doğru olursa seçme olabilir
Doğruyu yanlıştan ayırması kolaydır denilir
Alternatifleri olanlara daha çok itimat edilir
Dört yanlış ve bir doğruyla sonuç alınamaz

14. TEYO PEHLİVANLA SÖYLEŞİ

Muhterem kardeşlerim, Eğitim konusu ezbere konuşulacak bir konu alanı değildir. Keşke hep bu alanın uzmanları tarafından objektif değerlendirmeler yapılsa. Ben biraz lafı uzattım herhalde. Müsaade ederseniz artık lafı sahibine vermek istiyorum. Bakalım Teyo Pehlivan duruma ne söz söyleyecek. Alıp tüyolarımızı, düzeltelim ayarlarımızı. Çağıralım büyüklerimizi, görsünler buyurlarımızı.

Ali Osman Engin: "- Teyo Emi alışdıx ya artıx seni görmeden, altın oran sözlerini duymadan, tüyolarını gümüş tabaxlarda oxuyucu dostlarıma sun- madan rahat edemirem gardaş. Bizi alışdırdın vaz geçemirem. Emi eğitimide diyirem ecep belemi yapsax ne dersen?"

Teyo Pehlivan: "- Ola xoca Allah senden de razı olsun ki bene bu fırsati verirsen, ben de elımden geldiği ve gücümün yettiği gederiyinen gendi çapımda axlıma gelenneri ölçüp, biçip söylirem. Sade söyleyene değil, söyledeni de axlızdan çığartmayın. Xoca eğitim sizin işiz. Garışmax isdemirem ama, eğitilen ve öğretilenner olarax garışmax isdirem. Terbiye, muhderem dosdum Memet Hocanın dediği gibi; bilginin ahlâkla yıxanmasıdır. Elbetteki bu yaşamsal ve gelişimsel sürecin; **"tekamül,**

kemalat, tahammül, sevgi, sabır, ilgi ve emek" gibi cihetleri vardır. Xoca herşeyden daha önemlisi ve bu cihetlerle yola devam edilebilmesi için işde bu gıvamda terbiyecilere ehdiyaç vardır. Xoca benım gine senin adını goyduğun kimin; **"imkânsızları mümkün gılan felsefe"** mi de yabana atmayın. Bülürmüsen, beynin cimnasdiği budur. **"Tahayyül, hayal, tasavvur, tefekkür (felsefe, akıl etme), tezekkür (söze dökme), eğitim"** insan olma özünü var eden numunelerdir. Belkide İbrahim Hakkı hazretlerinin dediği gibi; **"definelere malik viranelerdir."** Bence de **Darül Sahabelerdir**. Xoca hani sen üzerinde çalışıyorsun ya; işde o Sahabe evleri bu işlerin haggıyınan başlandığı, işlendiği kutsi mekânlardır. Baxsana xoca mekân önemlidir. Hem rehberlik ve klavuzluk yapan muallim/mualli- me ve hem de öğrenen öğrenciler ve de özellikle ebeveynler terafından plânlı ve proğramlı öğrenme mekânlarının aynı şekilde maneviyat derinlikli gutsal mekânlar olarax algılanması çox önemlidir. Gardaş işde o zaman beden tek- nolojisinin her bir nüvesi harekete geçer. Elbette ki gazanımlar ve öğrenmeler berektlenir ve bollanır. Bax xoca şimdi yeni yeni bunun ferğıne varmışlar ve diyorlar ki eğitim ve öğretim işine **mizah** gatınız. Xoca bu benım dedıxlarım değil mi?!.. O sahabe evlerinde ayrı ayrı işlenen konular ve yapılan paylaşım- lar hep birbirini

tamamlayan ve birbirinin devamı olan hayati gerçekliklerdir. Burada eğitimin hayatın gendisi olduğu, edinilen öğrenmelerin insan hayatına yaxın olduğu ve insan hayatını golaylaşdırdığı da anlaşılır. Hani o Vygotski'nin sosyal yapılandırmacılığı da işde bele bir şeydir. Piaget' in ehdiyaçlar koni- si/hiyerarşisi var ya, onun esas gerçekleştirildiği yerler bu Sahabe evleridir.

YARARLANILAN VE YARARLANILABİLECEK KAYNAKLAR

Aydın, A. (2001). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. İstanbul: Alfa Basım Yayım ve Dağıtım.

Barutçugil, İ. (2002). *Bilgi Yönetimi* İstanbul: Kariyer Yayıncılık.

Başaran, İ. E. (2000). *Örgütsel Davranış: İnsanın Üretim Gücü.* Ankara: Feryal Matbaası.

Bayraktaroğlu, S. ve Kutanis, R. Ö. (2002). Öğrenen Kamu Örgütlerine Doğru. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 51–65.

Brown, J. S. ve Duguid, P. (2001). *Enformasyonun Sosyal Yaşamı*. (Çev. İbrahim Bingöl). İstanbul: Türk Henkel Dergisi Yayınları.

Büchel, B. ve Probst, Gilbert. (2008, Kasım 28). From Organizational Learning to Knowledge Management, http://hec.info.unige.ch/recherches_publications/cahiers/2000/2000.11.pdf> (2008, Aralık 10).

Çüçen, A. (2001). *Bilgi Felsefesi*. Bursa: Asa Kitabevi.

Davenport, T. H. ve Prusak L. (2001). *İş Dünyasında Bilgi Yönetimi: Kuruluşlar Ellerindeki Bilgiyi Nasıl*

Yönetirler. (Çev. Günhan Günay). İstanbul: Rota Yayınları.

Demir, Ö. ve Acar, M. (1997). *Sosyal Bilimler Sözlüğü*. Ankara: Vadi Yayınları.

Dixon, N. M. (1999). *Organizational Learning Cycle: How We Can Learn Collectively*. Abingdon, Oxon, GBR: Gower Publishing Limited.

Erden, M. ve Akman, Y. (2003). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Feldman, R. (2003). *Epistemology*. New Jersey: Prentice Hall.

Heene, A. ve Sanchez, R. (1997). *Strategic Learning and Knowledge Management.* Wiley: Chichster (Jensen, 2005, s. 55'den alıntı).

Jensen, P. E. (2005). A Contextual Theory of Learning and the Learning Organization. *Knowledge and Process Management*, 12(1), 53–64

Kautz, K. ve Thaysen, K (2001). Knowledge, Learning and IT Support in A Small Software. Company. *Journal of Knowledge Management*. 5(4), 349–357.

Moser, P.K., Mulder, D.H. ve Trout, J.D (1998). *The Theory of Knowledge: AThematik Introduction*. Oxford: Oxford University Press (Çüçen, 2001, s.29'dan alıntı).

Özbek, R. (2005). Eğitim Programlarının Bireyselleştirilmesinin Sebepleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi: www.e-sosder.com*. 3(11), 66–83.

Özden, Y. (1999). *Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Perkins, D. (1999). The Many Faces of Constructivism. *Educational Leadership*. 57(3), 6–11.

Selçuk, Z. (1999). *Gelişim ve Öğrenme: Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Topses, G. (2006). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Türkçe Sözlük 1 A-J, (Haz. Eren, Hasan ve diğerleri), (1988), Ankara, Türk Dil Kurumu.

Wikibooks Contributors. (2009, Şubat 11). Learning Theories <http://upload.wikimedia.org/wikibooks/en/5/5a/Learning_Theories.pdf> (2009, Mayıs 10).

Yıldırım, R. (2004). *Öğrenmeyi Öğrenmek*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

ÖZGEÇMİŞ

16.02.1986 tarihinde Adana'nın Yüreğir ilçesinde doğdu. İlk ve Ortaokulu Erzurum'da tamamladı. Daha sonra Erzurum Yavuzselim Öğretmen Lisesinden mezun oldu. Atatürk Üniversitesi İktisat Fakültesi İşletme Bölümüne başladı ve bir yıl devam ettikten sonra yeniden sınava girip Kars Kafkas Üniversitesi İktisat Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümünü kazandı ve orada da 1 yıl eğitim aldı ve ortalamayı yüksek tutturduğu için kurumlar arası yatay geçişle Kafkas Üniversitesi Dedekorkut Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalına geçiş yaptı ve bölüm ikincisi olarak mezun oldu. Çeşitli özel eğitim kurumlarında Psikolojik Danışman ve Rehberlik öğretmeni olarak görev yaptı. Gazziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalında Tezsiz Yüksek Lisans, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalında Tezli Yüksek Lisans ve akabinde Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalında Doktora eğitimini 2025 yılında tamamladı.

PAKET BİLGİ VEREREK ÖĞRETEN ÖĞRETMENDEN ÖĞRENMEYİ ÖĞRENMİŞ OLARAK ÖĞRENEN ÖĞRENCİYE KILAVUZLUK VE REHBERLİK YAPAN ÖĞRETMENE!..

yaz
yayınları

YAZ Yayınları
M.İhtisas OSB Mah. 4A Cad. No:3/3
İscehisar / AFYONKARAHİSAR
Tel : (0 531) 880 92 99
yazyayinlari@gmail.com • www.yazyayinlari.com

ISBN: 978-625-5450-79-1